

суспільства / Ю. А. Зубок. – М. : Гуманітарний інститут, 1998. – 237 с.

5. Проблеми молодіжного Безробіття та шляхи его Подолання. – К. : ГО «Моло? діжна Альтернатива», 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Kadr_agencija/Docs/kadr_agent_Stattya_molodizhne_bezrobittya.pdf.

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Антоніна Гавліцька

к.психол.н., доцент кафедри загальної та практичної психології
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Готовність фахівця до інноваційної діяльності виступає важливою передумовою його професійної самореалізації, гарантом конкурентоздатності. Слід зауважити, що сформованість означеної готовності у студентів вже на етапі професійної підготовки у вищій школі є соціально-педагогічною вимогою сьогодення.

У контексті сучасного психологічного знання наявність у майбутнього фахівця такої особистісно-професійної якості трактується як «вихід» на соціокультурні цінності; останні ж розуміються у такому сенсі, що нині здебільшого схвалюються науковою спільнотою. Зокрема, йдеться і про вітчизняних (Н. Бабенко, І. Бех, І. Коваленко та ін.), і про дослідників зарубіжжя (Е. Баллер, В. Ксенофонов, О. Шпенглер та ін.). Отож вищевказаний ракурс осмислення готовності фахівця до інноваційної діяльності вписується у термінологію введenu соціологом В. Сорокіним: «соціокультурна система», «соціокультурна динаміка», «соціокультурні зміни».

Готовність студентів до інноваційної діяльності розуміється нами як результат їх професійної підготовки. Як і будь-яка інша діяльність, інноваційна діяльність постає як психологічна категорія отож у ній доцільно розрізняти процеси, дії, суб'єкт, об'єкт (предмет), засоби та результати. Ми виходили із ще одного базового положення сучасної психологічної науки: саме в діяльності людина формується і розвивається як особистість. Водночас, принципово важливо

врахувати суттєве уточнення, внесене К.Альбухановою-Славською. А саме: не будь-яка діяльність виступає умовою розвитку особистості. Як уважає науковець, діяльність може мати «реактивний характер» щодо розвитку особистості. А це, як стверджує, К.Альбуханова-Славська, відбувається тоді, коли здійснювана особистістю діяльність не збігається з інтересами, цілями, намірами самої особистості [1, с. 137]. Науковці (зокрема, Л. Анициферова, А. Петровський), характеризуючи «реактивну діяльність» стверджують, що, як правило, вона нав'язується зовні, а за структурою, змістом, способами здійснення є нижчою потенційних можливостей самої особистості. Відтак, принципово важливо вже на етапі професійної підготовки у вищій школі сформувати у студентів позитивно-активне ставлення до інноваційного підходу фахівців-практиків щодо здійснюваної професійної діяльності, інтерес до інновацій в ній, усвідомлення самоцінності інноваційної діяльності на рівні переконань. Йдеться, з одного боку, про формування у студентів мотивації інноваційної діяльності у тому смислі, як її розуміють сучасні дослідники – процес формування сукупності мотивів до створення, опанування, розповсюдження інновацій, реалізуючи ідею дитиноцентризму [2, с. 13-14]. І це зрозуміло, бо поза мотиву діяльності взагалі не існує; мотив є результатом мотивації і безпосередньо пов'язаний із цілями діяльності (Верещагіна Л., Іл'їн Є., Занок С., Леонт'єв О.). Якщо йдеться про готовність майбутнього педагога до інноваційної діяльності, то принагідно зауважимо на результатах проведеного емпіричного дослідження [2, с. 36]. А саме: 2,5% сучасних педагогів є ініціаторами інновацій; 13,5% – ті, хто першими сприймають інновації і активно їх упроваджують; 34% практиків характеризуються «поміркованим» ставленням до інновацій; 34% – ті, хто повільно реагують на зміни та не поспішають їх приймати; 16% – консерватори, ті, хто не хоче і не може приймати інновації. З іншого – про принципову вагу інноваційного проектування сучасної особистості, тобто розуміння і суб'єкті інноваційної діяльності, і становлення певних якостей у вихованні з огляду на найновітніші наукові уявлення у цьому плані психолого-педагогічної науки [3].

Підкреслимо вагу ще одного аспекту окресленої проблеми: психологічне знання про принципову важливість здатності студентів до професійного зростання у інноваційній діяльності. Йдеться про здатність як складне психологічне утворення, бо вчені (зокрема, В. В. Завірюха) вважають, що в ньому наявні і певні здібності, і якості, і властивості, сукупність яких забезпечує «потенційну можливість»; до того ж, як процес, професійне зростання репрезентує і

самопізнання, і самоусвідомлення, і самооцінювання, і самоуправління. Отож, майбутній фахівець має бути обізнаний у змістовому наповненні поняття «інноватори». Ним, на думку дослідників, є люди «з високим рівнем здібностей до соціальної адаптації, які готові до співпраці, комунікабельні, активні, ініціативні, схильні захоплюватися, незалежні, креативні, гнучкі, мобільні, критично відносяться до дійсності, прагнуть успіху» [2, с. 36].

Вивчення і аналіз наукової літератури, саморефлексія накопиченого досвіду формування у майбутніх педагогів готовності до професійної самореалізації в інноваційній діяльності переконливо засвідчують про ефективність тренінгових технологій. При цьому особливо значущого є як інформаційно-аналітична основа тренінгу, так і застосування творчих вправ та психогімнастики з метою самодіагностики, а також інтерактивних форм проведення («мозковий штурм», психомалюнок, психодрама, дискусії, розігрування рольових ситуацій тощо). Домінантою тренінгових технологій доцільно вважати формування у студентів орієнтації на творчість у майбутній професійній діяльності взагалі, і інноваційному її сегменту, зокрема.

Отже, формуючи готовність майбутніх фахівців до інноваційної діяльності принципово важливо спиратися на здобутки сучасної психологічної науки.

Література:

1. Альбуханова-Славська К. А. Развитие личности в процессе жизнедеятельности / К. А. Альбуханова-Славська // Психология формирования и развития. – М. : Наука, 1981. – 365 с.
2. Ягоднікова В. В. Розвиток мотивації педагогів до інноваційної діяльності / В. В. Ягоднікова. – Одеса, 2013. – 114 с.
3. Стежко Ю. Г. Інноваційне проектування сучасної особистості: теоретико-методологічний аспект / Ю. Г. Стежко // *Virtus: scientific Journal*, 2016, issue 5. – С. 163-170.